

vadászati személyzetnek odaadó közreműködése mellett, a gödöllői koronabirtokon évek hosszú során át részesült.

A gödöllői erdők téli álmukat alusszák, de eljön nemsokára az idő, midőn végig libben koronáik fölött az enyhe tavaszi szellő s azok új életre kellvén, rügy fakad az ágakon, hogy majdan zöld diszüket ismét felöltse; az ő fenséges barátjukat, a fáradhatlan vadászt azonban nem látják többé viszont, csendesen alussza örök álmát a bécsi Kapuczinusok komor sirboltjában.

Kallina.

KÜLÖNFÉLÉK.

Az Alföld fásításának kérdése.

Aki végig utazza az Alföldet: Arad- és Nagyváradtól nyugati irányban a Dunáig, Debreczen és Jászberénytől déli irányban az Aldunáig, szomoruan tapasztalja az Alföld fátlanságát. Itt-ott akad egyes kisebb-nagyobb erdőség, de a tulnyomó rész az „puszta“.

Hogy mennyire szükséges volna, úgy közgazdaságilag, mint klimai szempontból ezen óriási területnek a helyes arányu és elosztásu erdősitése, azt szakemberek előtt nem kell bizonyítani. (Talán annál inkább egy röpiratban az érdekelt birtokosok előtt.)

Nagyszabásu a terv, melynek keresztülvitele előre láthatólag száz meg száz akadályba fog ütközni, ami azonban, tekintettel annak országos fontosságára, nem szabad, hogy visszariasszon a kiviteli megkísérlésétől.

Az eszmét az Arad-Temes-Déva-Lugosvidéki erdészeti egyesület penditette meg, de kívánatos, hogy a helyes terv megállapításában és a kivitelen az egész magyar erdészet teljes sulyával és tudásával részt vegyen.

Kérjük tehát tisztelt szaktársainkat, hogy az alábbi kérdéseket szaklapjainkban megvitatás tárgyává tenni sziveskedjenek:

1. Czélszerűnek tartják-e, hogy az Alföld, vármegyék, esetleg járások szerint felosztassék; minden megyére vagy járásra az ott vagy legközelebb lakó erdőtisztekből egy (esetleg a miniszterium

által kinevezendő) bizottság szerveztessék, mely a kerületébe eső minden egyes birtokot beutazva, az illető birtokosokkal egyetértően megállapítsa, hogy azon birtokon milyen nagyságu és mely területek milyen módon és mely fánemekkel volnának beerdősítendők?

2. Mely más módokat talál célravezetőeknek az Alföld sikeres fásítására nézve?

Az első kérdésbe egész program van beleszorítva, melyet kifejezni csak később fogok, ha többeknek véleménye már megnyilvánult s a vita megindult. Egyelőre tehát még csak a következőket fűzöm hozzá.

Az Alföld fásításának kérdését, oly módon vélem sikerrel előbbre vihetni, ha az nem kényszer útján történik, hanem hogy a birtokosokat sikerül alkalmas módon meggyőzni arról, hogy az ajánlott erdősítések és fasorok létesítése nemcsak szükséges, hanem haszonnal is jár. Együttal sikerül reávenni az erdősítések önkéntes keresztülvitelére is. Mert mindig több és jobb siker érhető el azzal, ha valaki valamely általa is helyesnek megismert dolgot önként teljesít, mintha kényszerrel szorítanak rá.

A bizottságok akkor volnának vármegyéenként megalakítandók, ha azokat a miniszterium nevezné ki s a több és nagyobb utazásokkal járó költségek valamely e célra létesítendő alapból megtérülnének. Ellenkező esetben járasonként az ott vagy legközelebb lakók közül önként jelentkezőkből alakíttatnék a bizottság.

A birtokok beutazása, a birtokosok előzetes értesítése és beleegyezése után történnék, kikkel egyetértően jönnének létre az erdősítésre vonatkozó megállapodások. *Ajtay Sándor.*

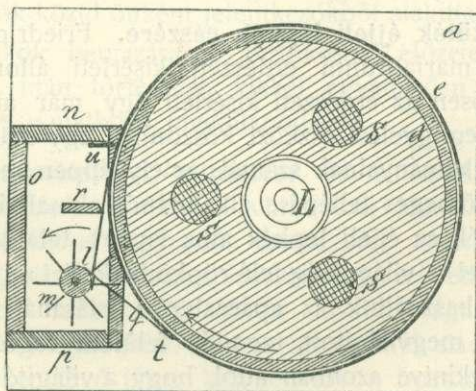
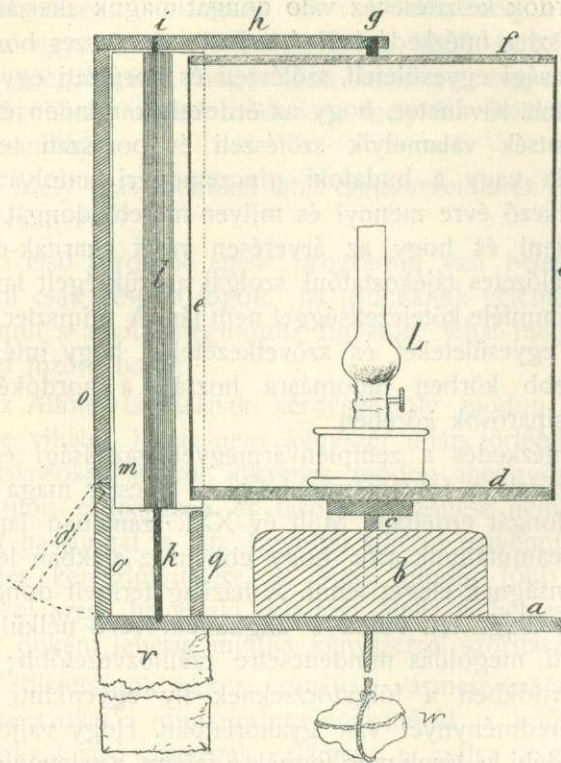
A földmivelésügyi miniszter és a kádár kisiparosok.
Darányi miniszter utasította a vinkovczei főerdőhivatalt, hogy a területén lévő koros tölgyerdők értékesítése alkalmával a hordógyártással foglalkozó kisiparosok és kisiparos szövetkezetek dongafaszükségletének fedezéséről külön kisebb vágásokat alakítson, amelyek külön megtartandó árveréseken lesznek eladandók. Az ilyen vágásterületeken lévő fákat helyben tövön bocsátják árverésre és a vevőnek kell kivágnia. Az árveréseken a hegyközségek, pincze-szövetkezetek és olyan bortermelők is részt vehetnek, akik a nekik

szükséges hordók készítéséhez való dongát maguk akarják beszerezni. A miniszter intézkedéséről értesítette az összes bortermelő vidékek gazdasági egyesületeit, szőlészeti és borászati egyesületeit és szövetkezeteit. Kíváncsok, hogy az érdekeltek minden év május végén bejelentsek valamelyik szőlészeti és borászati felügyelő, vinczellériskola vagy a budafoki pinczemesteri tanfolyam után, hogy a következő évre mennyi és milyen méretű dongát szándékoznak készíteni és hogy az árverésen részt akarnak-e venni. E bejelentés előzetes tájékoztatóul szolgál a szükségelt famennyiségről, de semmiféle kötelezettséggel nem jár. A miniszter fölkerlte a gazdasági egyesületeket és szövetkezeteket, hogy intézkedését minél szélesebb körben tudomásra hozzák a hordókészítéssel foglalkozó kisiparosok körében.

Ez az intézkedés a zemplénavármegyei gazdasági egyesület ama kívánságának a folyománya, hogy a kincstár maga termeltesse apró dongát erdeiben. Mult év XXI. számában lapunknak (1334. old.) reámutattunk arra, hogy ebben az alakban lehetetlen ennek a kívánságnak eleget tenni. A házilag termelt donga valószínűleg igen drága lett volna s alighanem vevő nélkül maradt volna. A fenti megoldás mindencetre célhozvezetőbb; a közalapítványi erdőkben a tölgytörzseknek ily egyenkinti eladása régóta szép eredménynyel van gyakorlatban. Hogy vajjon azonban a tokajvidéki kádárok meg fognak-e jelenni a szlavoniai tölgyárverésen, azt a jövő fogja megmutatni.

Fogókészülék éjjeli lepkék részére. Friedrich József udv. tanácsos, a mariabrunni erdészeti kísérleti állomás vezetője, akinek különösen az erdészeti kísérleti ügy már annyi czélszerű műszert és megfigyelési eszközt köszönhet, egy újabb készülékkel szaporította találmányainak számát, amely éppen most, az apácza-lepke újabb tömeges fellépése alkalmából aktualitással bír.

A készülék az éjjeli lepkék ama ismert tulajdonságán alapszik, hogy éjjel a világosság felé röpködnek. Ezt a tulajdonságukat eddig is felhasználtuk az apácza-lepke irtásánál világító tüzek gerjesztése és megvilágított, ragadós felületű fogóernyők felállítása által. Eltekintve azonban attól, hogy a világító tüzek az erdőt veszélyeztetik és költségesek, a drága fáklyák pedig rövid ideig égnek, ezek a rendszabályok nem mindig jártak kielégítő ered-

18. kép. Friedrich-féle lepkefogó szerkezete.

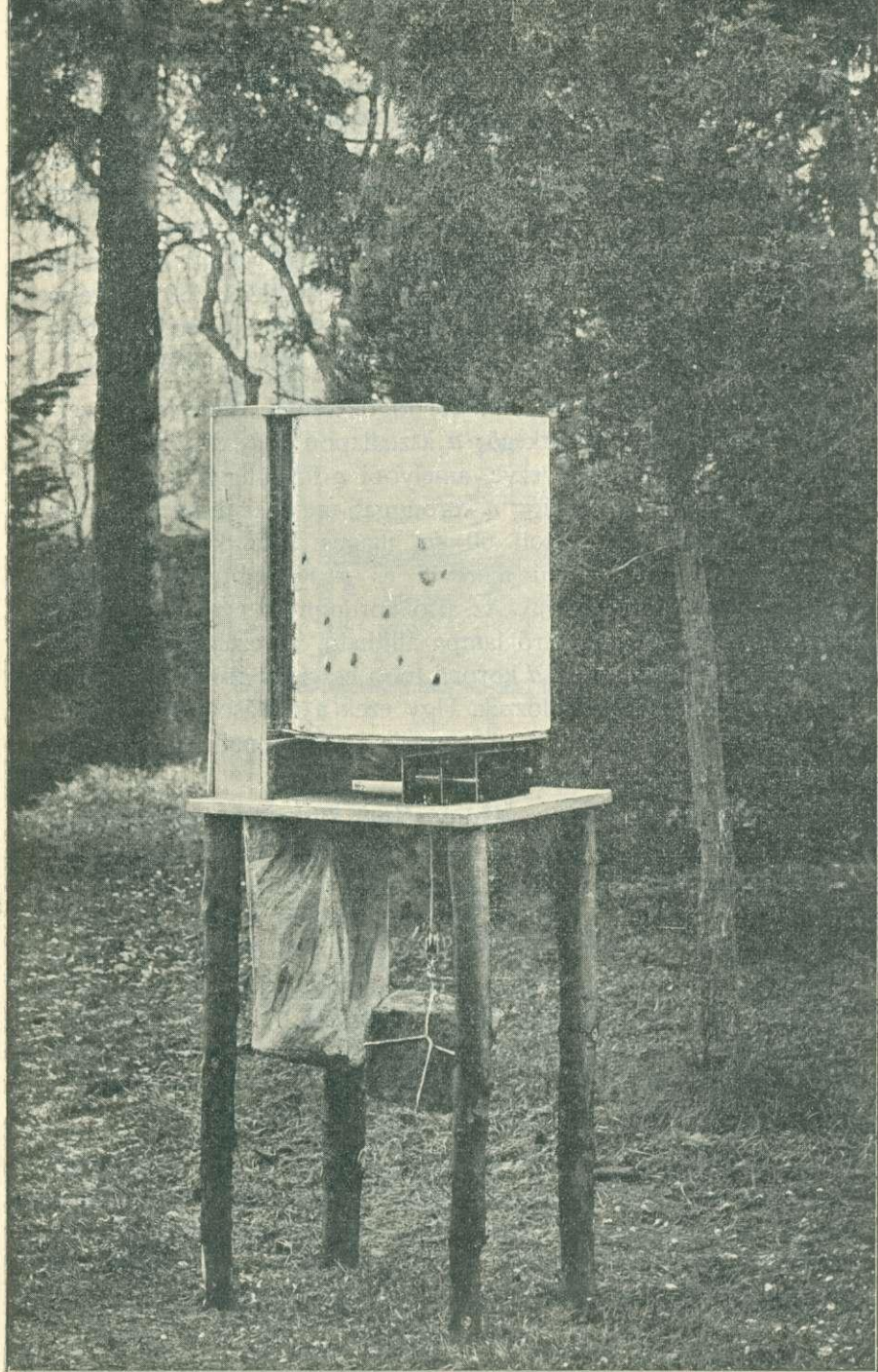
ménynyel. A tapadó felülettel bíró ernyők ezenfelül a lepkék tömeges röpködése esetén csakhamar felmondják a szolgálatot.

Ezért Friedrich arra a gondolatra jött, hogy a fogóernyőt lampionnal helyettesíti, amelynek száraz felületéről a lepkéket megfelelő szerkezet önműködően lehorzsolja és összegyűjti. Az erre vonatkozó kísérletek kitűnő eredménnyel jártak. Így múlt év augusztus havában, igaz hogy erős rajzás idején, 50 cm széles és ugyanily magas, belülről megvilágított lampionra mintegy 40000 apáczaepeke repült, örvendetesképpen főleg nőstények.

Igy készült el az önműködő fogókészülék, amelynek szerkezete lényegileg a következő: a asztallapon vagy deszkán b forgató szerkezet van elhelyezve, amelyből c forgótengely nyulik ki. Ez a forgótengely összefügg d koronggal, melynek átmérője 50 cm s amelyhez az átlukasztott 60 cm magas bádognyomó e van erősítve. Ezt fenn f gyűrű merevíti és g nyulvány köti forgathatólag össze h deszkával. Az alsó korongra d egy vagy több, tetszőleges szerkezettel bíró lámpa állítható, legcélszerűbben jól világító petróleumlámpa. d korong több helyen s át van lyukasztva hogy a dob kellően szellőzzék. Ugy ezek a nyílások, mint a dob felső nyílása sodronyhálóval vannak borítva, nehogy az éjjeli lepkék a lámpához férközhessenek.

A dob felületét fehér, vékony, fényt átbocsátó szövet borítja. a és h vízszintes deszkák között l fahenger van forgathatólag megerősítve, melyen 8 bádognyomó m foglal sugaras irányban helyet. t hajtószinór l hengert forgásba hozza, mihelyt a dobot forgatjuk. r függőleges, vonalzóhoz hasonló lécz, amely 1 mm-re van a dobtól, u bőrsáv, mely a dob felületét lazán érinti. n , o , p és q deszkák szekrényt alkotnak, mely a dob felé nyitva áll s csupán a dob alatt van q által elzárva. o -nál ajtó van alkalmazva, hogy a megfogott lepkék eltávolíthatók, illetőleg v zsák be- és kiakasztható legyen. w nehezék, amely b forgató művet hajtja.

A készülék olyképpen működik, hogy a fény által a dob felületére csalt lepkéket forgás közben m bádognyomók a szekrénybe sodorják, ahonnan ki nem szabadulhatnak. Ha egyik vagy másik lepke a bádognyomókat elkerülné, azokat r és u szedi le a dob felületéről.

19. kép. Friedrich-féle lepkefogó működésben.

A lepkefogó előnyei a következők:

1. A lepkék rég ismert azon tulajdonságán alapszik, hogy a fény felé törekszenek.

2. A fényforrást magát a lepkék el nem érhetik, azt el nem olthatják. Minthogy a lepkék a dobról állandóan lesodortatnak, a készülék állandóan és zavar nélkül működik.

3. A lepkéknek a fatörzsekről való szedésével szemben a fogókészülék alkalmazásának az a nagy előnye, hogy a magasban röpködő lepkéket is lecsalja.

4. A fogókészülék különösen alkalmas az apáczelepe vagy más éjjeli lepkék jelenlétének megállapítására.

5. Jó szolgálatot tesz a fogókészülék akkor is, amikor az apáczelepe tömeges pusztításáról van szó és a kellő olcsó munkaerő hiányzik, amelylyel a lepke szedése eszközölhető volna. (Eltekintve attól, hogy szedés után a magasan ülő lepkék el nem pusztíthatók, a készülékkel azonban igen.)

6. A fogókészülék gyümölcsös kertekben is előnnyel használható a káros éjjeli rovarok irtására.

A készülék ára Bécsben, lámpa nélkül 140 K. Megfelelő kőolaj-lámpa 5 K. A szabadalomra bejelentett készülék gyártása csak akkor veszi kezdetét, ha elegendő rendelés érkezik a felfalálóhoz (Friedrich József udv. tan., Mariabrunn, Bécs mellett).

Az erdőszolgák feleskethetők. Az erdőörzés körül kisegítő szolgálatokat teljesítő u. n. erdőszolgákat a hatóságok eddig különféle elbánásban részesítették, néhol az erdőtörvény, másutt a mezőrendőri törvény alapján hatóságilag feleskették őket, másutt eskühöz nem bocsátották. Hatósági eskü hiányában természetesen az erdei kihágások terén való tanuskodásuk keveset ért s így az őrizetükre bízott erdők érdemileg tulajdonképen őrizetlenek voltak, ami az erdőőri szakoktatás reformja tárgyában az Országos Erdészeti Egyesület részéről még 1906. tavaszán tartott értekezlet alkalmából kifejezésre is jutott.

Ezt a tisztázatlan helyzetet hivatott orvosolni a földmivvelésiügyi miniszternek 1906. évi 81.535. számú, Szilágy vármegye közigazgatási erdészeti bizottságához intézett és tudomásvétel végett a többi vármegyei közigazgatási erdészeti bizottságokkal, az erdőfelügyelőségekkel és állami erdőhivatalokkal is közölt ren-

delete, amely annak idején az Erdészeti Rendeletek Tárában való közlés végett az Erdészeti Lapok szerkesztőségével nem közöltetvén, annak közérdekű tartalmát röviden itt ismertetjük.

A miniszter a rendeletben tekintettel arra, hogy kisegítő erdőszolgák alkalmazása sok esetben nem kerülhető el, az erdő-törvény 17. §-ában megnevezett erdőbirtokosoknak megengedi, hogy erdeik őrzésénél a törvény által követelt teljes minősítéssel s illetve szakvizsgával bíró erdőőrökön kívül, amennyiben ezeket az üzemtervben megállapított létszámban tényleg alkalmazzák, a szükséghez képest ilyen minősítéssel nem bíró egyéneket is tarthassanak erdőszolgái minőségben. Megengedi továbbá, hogy az ily módon, vagy az erdőrendészeti hatóság erre vonatkozó külön engedélye alapján alkalmazott erdőszolgák abban az esetben, ha egyébként az idézett törvény 37. §. a) és b) pontjában foglalt általános kellékeknek megfelelnek s magyar honpolgárok, a törvény 38. §-ában előírt hatósági esküt is letehessék.

Megjegyzni azonban a miniszter, hogy ez a rendelete a nevezett erdőbirtokosokat a szakvizsgázott erdőőrök tartására nézve fennálló törvényszerű kötelezettségük teljesítése alól egyáltalában fel nem menti és erdőőri minőségben csakis szakvizsgázott egyének alkalmazhatók.

Az erdőszolgáknak a mezőrendőri törvény alapján való fel-
esketése a jövőben mellőzendő.

A magyar államvasutak faforgalma az 1898. évben 258.426 kocsirakomány volt és az 1907. évben 411.495 kocsirakományra emelkedett.

A banksfenyő (Pinus banksiana). A magyar erdőgazdálkodásnak legfőbb irányítója, dr. Darányi Ignác m. kir. földművelésügyi miniszter ur elhatározása alapján a gödöllői m. kir. erdőhivatal kerületében Pirkner Ernő erdőtanácsos szakszerű vezetése alatt kísérleti fenyőtelep létesült, melynek hivatása, a külföldi, hazánkban többnyire csak parkban és diszültetvényekben előforduló fenyőfajfajta erdőművelési feltételeiknek kikutatása céljából megtelepíteni.

Ezen, néhai József főherczeg nevét viselő, az 1902-ik évben berendezett kísérleti kert Isaszeg és Gödöllő között a vasuti vonal mentén jelenleg 180 kat. hold területet foglal magában és védelmi

tekintetből sodronykerítéssel van bekerítve; a már telepített 18 külföldi fenyőfajnem között van a banksfenyő is, melyet az alsó-ausztriai erdővédelmi egyesület múlt évi gyűlése a morvavölgyi futóhomokos és kopár területek befásítására melegen ajánlott.

Hogy ez az ajánlás teljes jogosultsággal bír, igazolja azon tény, hogy a gödöllői kísérleti fenyőkertben több csoportban nevelt fenyőfák közül a banksfenyő az, mely igénytelensége folytán csaknem minden talajjal megbarátkozik, az erdősitésekre oly káros és hazánkban oly gyakran előforduló hirtelen időjárási változásokat könnyebben elbírja, a korai és késői fagyok iránt kevésbé érzékeny, dus gyökérzetű, gyors növéssü és végül a rovarok pusztításától a gyantának erős szaga következtében bizonyos mértékig ment.

Ez a fenyő Kanadából származik és újabb időben a németországi tengerpart silány futóhomokos területeinek befásításánál sikerrel alkalmaztatik; ámbár másodrendű fa és az első években csaknem bokoralaku növéssel bír, külső alakra nézve mégis a mi erdei fenyőfánkhoz hasonlít, csakhogy a tűlevelek világosabbak, rövidebbek és csoportosak; a faanyag vörös színű, 0.48 fajsúlylyal bír, jól hasítható, azonban minőségre nézve alárendeltebb az erdei fenyőnél; magtermőképessége igen korán beáll, a tobozok érése és hullása hasonló az erdei fenyőéhez.

A gödöllői kísérleti telepen 1902. év tavaszán ültetett kétéves banksfenyőcsemeték múlt év szeptember végével átlagban 160 cm magasságot értek el, az utolsó hajtás átlagban 45 cm, a törzsnek vastagsága a föld felett mérve 8 cm; az ültetés utáni első két évben a hossz-növény igen csekély volt és csakis a következő években emelkedett fokozatosan.

Ezen fenyőfának első ültetése a külföldön vásárolt kétéves csemetékkel történt, jelenleg pedig ezen ültetések vásárolt magból a gödöllői csemetekertben nevelt csemetékkel folytatódtak és daczára, hogy ezen magnak ára kilogrammonként 60 koronára emelkedett, a vásárolt csemetékkel szemben az elért eredmény a mag utáni kiadásokat teljesen kiegyenlíti, minthogy az itthon nevelt csemetékkel történt ültetés 80% sikert mutat, holott a vásárolt csemetékkel, melyeknek ára ezrenként 8 K volt, a siker alig 50% volt; a dus gyökérképződés folytán a csemetéknek átiskolá-

zása nem igen szükséges, azonban ügyelni kell, hogy csakis erőteljes csemeték — ha lehetséges, háromévesek — kerüljenek kiültetésre.

Kallina.

A madárvédelem Kecskeméten 1907. évben az ottani állatvédő egyesület és különösen *Selymessy* Ferencz m. kir. főerdész ur buzgólkodása következtében szép eredményeket ért el. Amint a Kecskeméti Lapokban olvassuk, az 1907. év folyamán ott 689 mesterséges fészekodu, 6 etető kunyhó, 14 etető szekrény és több madáretető házikó nyert elhelyezést. A legörvendetesebb a dologban, hogy a fészekoduk nagyobb részét, 399 db-ot és 3 etetőszekrényt egyes gazdák helyeztek el. A többit a város és földmivésiskola állította fel, sajnos azonban, hogy egy részét a fészekoduknak ellopták vagy megrongálták.

Ugyanezen lap szerint az egész országban a múlt évben 16.737 fészekodut és 196 etetőt állítottak fel.

Az Erdészeti Rendeleték Tára 1906. és 1907. évi egyesített füzetje megjelent. Megrendelhető az Országos Erdészeti Egyesületnél, Budapest, V., Alkotmány-utca 6. sz. Ára egyesületi tagoknak 1.50 K, másoknak 2.50 K. Legcélyszerűbb a füzet árát 45 f. portóköltséggel együtt előre beküldeni. Az utánvétellel való küldés sokkal költségesebb.

Kérelem. Főárjegyzékemet a napokban szétküldöm az igen tisztelt magyar erdészközönségnek.

A legszigorubb ellenőrzés daczára előfordulhat, hogy egyes királyi vagy magánerdőhivatalok mégsem kapják kézhez.

Tisztelettel kérem ezeket, hogy ha főárjegyzékemet e hó 25-ig meg nem kapnák, arról egy levelező-lapon értesíteni sziveskedjenek.

Zalaegerszeg, 1908. február hó.

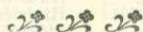
Kiváló tisztelettel

Faragó Béla

cs. és kir. udvari szállító, erdészeti magkereskedése, facsemete telepei és fajburgonya termelése.

A tél fotografiája. Hazai amatőrfényképezőink közül csak igen kevés van annak tudatában, hogy a havas, zuzmarás téli táj mily hálás témája a fényképező művészetnek. Erről irt ismételten a magyar amatőrfényképezők szép és tartalmas művészeti folyóirata.

„Az Amatőr“, buzditva és tanítva a mi amatőreinket, hogy miképpen is kell ily hangulatos téli tájképeket készíteni. A most megjelent legutóbbi téli-számban tanításainak eredményeképpen szebbnél-szebb, valóban művészi téliképet mutat be Az Amatőr. Mutatvány-számot küld a kiadóhivatal, Budapest, VII., Király-utca 89. I.

VÁLTOZÁSOK ÉS KITÜNTETÉSEK AZ ERDÉSZETI SZOLGÁLAT KÖRÉBŐL.

Magyar földmivelésügyi miniszterem előterjesztésére megengedem, hogy *Osterlamm Ármin* főerdőtanácsos a törvényszerű nyugdíjjal állandó nyugalomba helyeztessék s neki ez alkalomból sok éven át teljesített szolgálataiért elismerésem nyilváníttassék.

Kelt Bécsben, 1908. évi január hó 6-án.

Ferencz József s. k.

Darányi Ignác s. k.

*

Földmivelésügyi magyar miniszterem előterjesztésére megengedem, hogy *Solti Arnold* főerdőtanácsos saját kérelmére a törvényszerű nyugdíjjal nyugalomba helyeztessék s neki ez alkalomból sok éven át teljesített hasznos szolgálataiért elismerésem tudtul adassék.

Kelt Bécsben, 1908. január hó 9-én.

Ferencz József s. k.

Darányi Ignác s. k.

*

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter *Gerő Virgil* és *Partos Vilmos* közalapítványi főerdészeket közalapítványi erdőmesterekké, *Ferenczfői József* közalapítványi erdész közalapítványi főerdészsé, *Klauszberger Károly* közalapítványi erdészjelöltet közalapítványi erdészsé, *Náray Lajos* közalapítványi erdőgyakornokot közalapítványi erdészjelöltté nevezte ki.

